

Cilj projekta „Let's get green! Social partners joint action to enhance worker involvement in company-level implementation of the European Green Deal” („Ozelenimo se! Zajednička akcija socijalnih partnera na povećanju uključenosti radnika u implementaciju Evropskog zelenog dogovora na nivou kompanije”) bilo je podizanje svesti o pravima zaposlenih da učestvuju u konsultacijama i diskusijama u vezi sa promenama neophodnim za implementaciju Evropskog zelenog dogovora, kao i razvoj učešća zaposlenih u kompanijama iz metalnog sektora širom EU i zemalja kandidata, što je postignuto podizanjem svesti i unapređenjem kapaciteta predstavnika zaposlenih da ostvare svoja prava na informisanje, konsultacije i učešće u kontekstu implementacije Evropskog zelenog dogovora na nivou kompanije sve do kraja projekta.

U završnoj fazi projekta svim zaposlenima i preduzetnicima dali smo priliku da iskoriste pomoć savetnika za pitanja zelene tranzicije.

Kontakti i postavljena pitanja pokazuju da većina ljudi još uvek ne zna šta je to zelena tranzicija. Nedostaju im osnovne informacije o klimatskoj neutralnosti, emisijama štetnih gasova i načinima da ih smanje kroz svakodnevne aktivnosti. Najviše zainteresovanih za savete ima među zaposlenima koji se plaše da će izgubiti posao zbog uvođenja direktive o zelenom dogovoru. Uplašeni su za svoju budućnost, naročito oni koji su godinama povezani sa metalnim sektorom. Kao što se može videti, zaposleni nisu adekvatno informisani o energetske transformaciji preduzeća, nisu pozvani na razgovore, a svakako ne učestvuju u izradi strategije. To je velika greška, jer ne postoji način da se izvrši efikasna transformacija bez direktnog učešća zaposlenih. Uz njihovo razumevanje, sve aktivnosti će biti moguće; neće biti sabotirane već podržane.

Pitanja koja se odnose na preduzeća fokusirala su se na mogućnost dobijanja finansiranja, odnosno aktivnosti Fonda za pravednu tranziciju i prakse uvođenja ekološki prihvatljivih promena na društveno odgovoran način. Pitanja su se odnosila i na mogućnosti obuke za zaposlene.

Od postavljenih pitanja sačinjen je izveštaj koji prikazuje najčešće postavljana pitanja.

1. Šta je Evropski zeleni dogovor?

Evropski zeleni dogovor je paket političkih inicijativa koje imaju za cilj da usmere Evropsku uniju na put ekološke tranzicije i konačno - postizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine. On podržava transformaciju EU u pravedno i prosperitetno društvo sa modernom i konkurentnom ekonomijom.

Klimatske promene koje brzo napreduju i degradacija životne sredine predstavljaju ključne izazove savremenog sveta. Zaustavljanje promena koje su uzele maha zahteva radikalne, sveobuhvatne i obimne aktivnosti.

Evropski zeleni dogovor predstavlja mapu puta za održivu ekonomiju EU koji pretvara izazove vezane za klimatske promene u prilike u svim oblastima politike i čini tranziciju pravednom i inkluzivnom za sve. Evropski zeleni dogovor ima za cilj povećanje resursne efikasnosti prelaskom na čistu i cirkularnu ekonomiju, zaustavljanjem gubitka biodiverziteta i smanjenjem zagađenja. Evropski zeleni dogovor pokriva sve privredne sektore, naročito transport, energetiku, poljoprivredu, građevinarstvo i industriju čelika, cementa, IKT, tekstilnu i hemijsku industriju.

Evropski zeleni dogovor podrazumeva sprovođenje niza aktivnosti koje omogućavaju transformaciju Evrope u modernu, resursno efikasnu i konkurentnu ekonomiju, koju karakterišu:

1. nulta neto emisija gasova sa efektom staklene bašte u 2050. godini,
2. razdvajanje ekonomskog rasta od korišćenja resursa,
3. jednak životni standard u svim regionima.

2. Koja su to najvažnija pitanja koja pokreće Evropski Zeleni dogovor?

Evropski zeleni dogovor je strategija ekonomskog razvoja Evropske unije. Njegov cilj je duboka proekološka rekonstrukcija privrede Evropske unije, koja treba da u naredne tri decenije postane prva oblast klimatski neutralna od trećeg najvećeg izvora emisije gasova sa efektom staklene bašte u svetu. Evropski zeleni dogovor ima za cilj smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte iz energetskog sektora, transporta, industrije i poljoprivrede i povećanje apsorpcije gasova iz atmosfere od strane šuma i zemljišta, između ostalog, i kroz proširenje zaštićenih područja.

Najvažniji cilj Zelenog dogovora je obnova privrede, koja će omogućiti smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte u Evropi najkasnije do 2050. godine. Pored toga, cilj je da se garantuje sigurnost hrane i istovremeno smanji negativan uticaj poljoprivrede na životnu sredinu. Reč je o emisiji gasova sa efektom staklene bašte, u kojoj sa 10 % učestvuje sama poljoprivreda, kao i o upotrebi pesticida, antibiotika i veštačkih đubriva koji zagađuju životnu sredinu, uništavaju populacije oprašivača i povećavaju rizik od pojave patogena otpornih na antibiotike. Cilj Zelenog dogovora je i da se zaustavi kriza biodiverziteta, uključujući dramatično brzo smanjenje populacija divljih životinja i uništavanje prirodnih ekosistema.

3. Šta je klimatska neutralnost?

Klimatska neutralnost je smanjenje emisije ugljen-dioksida u industriji, transportu i energetici, kao i aktivnosti za balansiranje emisija koje se ne mogu smanjiti tako što će se povećati njihova apsorpcija. Klimatski neutralna ekonomija zahteva zajedničku aktivnost u sedam oblasti, kao što su: energetska efikasnost; energija iz obnovljivih izvora; čista, sigurna i povezana mobilnost; konkurentna industrija i cirkularna ekonomija; infrastruktura i interkonekcije; bioekonomija i prirodni „upijači“ ugljen-dioksida; hvatanje i skladištenje ugljen-dioksida za rešavanje preostalih emisija. Intenzivan razvoj energetike, tehnologije, saobraćaja, poljoprivrede i drugih oblasti privrede rezultirao je redovnim ispuštanjem ogromne količine štetnih gasova sa efektom staklene bašte u atmosferu. Jedan od važnih aspekata je postepeno odustajanje od upotrebe fosilnih goriva za proizvodnju energije. Budući da su mnogi energetske sistemi već dugi niz godina zasnovani na sirovinama kao što je uglj, pomenute aktivnosti zahtevaju modernizaciju tog sektora zasnovanu na korišćenju niskoemisionih izvora. U njih spadaju:

- solarna energija;
- energija vetra;
- energija vode;
- geotermalna energija;

- nuklearna energija.

Implementacija navedenih rešenja omogućice uvođenje energetske miksa koji ce dovesti do ozbiljnog smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte u atmosferu. Postizanje klimatske neutralnosti je moguće, ali to zahteva široke, intenzivne i dosledne aktivnosti u koje ce biti uključena cela međunarodna zajednica. Svako od nas može doprineti zaštiti naše planete.

4. Šta znači pravedna tranzicija?

Evropski zeleni dogovor postulira smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte za 55% do 2030. godine, a do 2050. godine Evropa treba da postane klimatski neutralan kontinent. Prioritet je da se ovaj proces odvija na način koji je bezbedan za društvo i istovremeno koristan za privredu.

Cilj Evropskog zelenog dogovora treba da budu mere koje se sprovode na način koji obezbeđuje pravednu tranziciju ka klimatski neutralnoj ekonomiji. Principi pravedne tranzicije podrazumevaju: dekarbonizaciju, podršku regionima pogođenim tranzicijom, kao i podršku zaposlenima koji su pogođeni zatvaranjem fabrika ili njihovim aktivnostima zbog energetske tranzicije. Kamen temeljac svake pravedne tranzicije je efikasna i dobro ciljana politika rada i socijalne zaštite koje se međusobno jačaju; izazov je prilagoditi ih tako da na adekvatan način podržavaju radnike i da ne dovode do povećanja ili stvaranja novih nejednakosti. Tranzicija ka nultoj emisiji štetnih gasova treba da se primeni na sve oblasti privrede: energetiku, saobraćaj, industriju, poljoprivredu. Važan stub Evropskog zelenog dogovora i pravedne tranzicije je Fond za pravednu tranziciju (*Just Transition Fund*). Svrha Fonda je da spreči socijalnu isključenost i nepravednu raspodelu troškova tranzicije između društvenih grupa i zemalja sa različitim energetske miksovima. Njegova svrha je i finansiranje aktivnosti koje imaju za cilj ublažavanje društvenih, ekonomskih i ekoloških posledica promena koje proističu iz postizanja ciljeva klimatske neutralnosti. Jedna od ključnih oblasti podrške fonda za pravednu tranziciju su ulaganja u savremene tehnologije, kao i u digitalizaciju i automatizaciju. Više od 100 regiona u EU, ne samo onih u kojima dominira uglj, već i oni koji zavise od industrije sa intenzivnim emisijama ugljen-dioksida, imaju šansu da izvuku korist iz fondova. Ovaj fond trenutno iznosi 17,5 milijardi evra. Njegova svrha, a ujedno i obavezan uslov za dobijanje sredstava jeste da obezbedi subvencije regionima koji su najpogođeniji efektima klimatske tranzicije, gde je neophodna ekonomska diversifikacija teritorija kroz prekvalifikaciju i aktivnu integraciju zaposlenih i lica koja traže posao.

5. Koje opasnosti po zaposlene proizilaze iz uvođenja Zelenog dogovora?

Potencijalna pretnja po zaposlene koja proizilazi iz uvođenja Zelenog dogovora je smanjenje zaposlenja vezano za automatizaciju i digitalizaciju konkretne fabrike. Povećanje efikasnosti i optimizacija procesa može generisati troškove za poslodavca, što bi pak moglo da dovede do smanjenja ljudskih resursa u kompaniji.

6. Koje ce koristi imati zaposleni od uvođenja Zelenog dogovora?

Evropski zeleni dogovor ima za cilj poboljšanje blagostanja i zdravlja ljudi uopšte, a samim tim i radnika i budućih generacija radnika. Radna mesta spremna za budućnost i sticanje znanja za potrebe tranzicije neke su od prednosti koje ce radnici sigurno osetiti. Pored toga, alati koji ce biti dostupni poslodavcima omogućice korišćenje nekih rešenja i na privatnim posedima zaposlenih. Sufinansiranje ili kreditiranje

izvora energije za zaposlene može se pokazati kao koristan način za sprovođenje zelene tranzicije za obe strane. Posebna finansijska i praktična podrška Mehanizma za pravednu tranziciju biće namenjena za pomoć radnicima i pokretanju neophodnih zelenih investicija. Još jedna prednost biće razvoj održive ekonomske aktivnosti i otvaranje radnih mesta kao rezultat implementacije zelene tranzicije. Promene koje proizilaze iz Zelenog dogovora povećaće zaposlenost u novim sektorima i sektorima koji se transformišu. S druge strane, neki zaposleni će moći da prođu stručnu prekvalifikaciju ili da dobiju pomoć u pronalaženju posla.

7. Na koji način ja mogu doprineti smanjenju emisije gasova sa efektom staklene bašte?

Zaštita klime je jedna od najurgentnijih potreba vezanih za opstanak naše planete. Svako od nas može doprineti smanjenju emisije gasova sa efektom staklene bašte tako što će svaki dan praviti čak i male promene.

Umesto da idete automobilom, možete koristiti javni prevoz, bicikl, skuter ili skejtbord. Zajedničko putovanje sa drugim zaposlenima takođe značajno smanjuje emisije izduvnih gasova.

Zamenite obične sijalice za one koje štede energiju.

Isključite radijatore kada izađete iz kuće.

Isključite nepotrebna svetla i isključite uređaje iz struje kada ih ne koristite.

Ne stavljajte tople obroke u frižider i ne ostavljajte ga predugo otvorenim.

Ne bacajte pokvarene uređaje da biste kupili nove – prvo proverite da li možete da ih popravite.

Ne kupujte odeću koja vam nije potrebna – njena proizvodnja je izuzetno štetna po životnu sredinu.

Razdvajajte otpad – doprinećete i smanjenju zagađenja vazduha i smanjenju potrošnje energije i vode.

Zatvorite vodu kada perete zube.

Koristite kese za višekratnu upotrebu.

Ne štampajte sve ako to nije neophodno.

Okružite se biljkama, učestvujte u akcijama sadnje drveća, ali i ne uništavajte rastuće - tako ćete doprineti poboljšanju kvaliteta vazduha u svom okruženju.

8. Kako će direktiva EU o zelenom dogovoru i klimatskoj neutralnosti direktno uticati na postojeća radna mesta u industriji u kontekstu pravedne tranzicije, s obzirom na to da trenutno imamo pretnje vezano za postrojenja sa visokim emisijama CO₂ – posebno za industriju čelika, ali i keramička, cementna i hemijska postrojenja?

Moramo da podržimo radnike u industrijama koje su posebno osetljive na ograničenja zelene tranzicije kroz bolju obuku i dublju vezu sa visokim i stručnim obrazovanjem, uključujući i ulaganje u obuku i prekvalifikaciju radnika, kao i podučavanje specijalizovanih disciplina kao što su geologija, metalurgija i rudarstva, čak i na osnovnim studijama.

Energetski intenzivne industrije, naročito one vezane za proizvodnju metala, suočavaju se sa najvećim izazovima. Na putu im stoje značajni tehnološki problemi – u metalurškoj industriji se ne nazire isplativa i inženjerski mudra alternativa fosilnim gorivima; na stanje u ovim sektorima uticali su visoki troškovi dozvola za emisiju ugljen-dioksida i nedostatak kompenzacionih mehanizama koji bi nadoknadili troškove evropskih proizvođača i omogućili konkurentnost u odnosu na kompanije koje nisu iz EU. To rezultira obustavom rada pojedinih fabrika i ograničenjima u razvoju ljudskih resursa u fabrici. Međutim, elektrifikacija proizvodnje takođe je otežana, jer cene električne energije nastavljaju da rastu. Prilika za ove sektore su ulaganja u izvore energije sa niskim emisijama štetnih gasova ili korišćenje vodonika u radu.

9. Šta znači cirkularna ekonomija i na koga se ona odnosi?

Cirkularna ekonomija podrazumeva aktivnosti koje se sastoje od pravilnog upravljanja sirovinama, materijalima i proizvodima, kako bi se oni što duže koristili u privredi. Zahvaljujući tome, doći će do smanjenja bacanja hrane, minimiziranja stvaranja otpada, veće reciklaže i smanjene potrošnje sirovina tako što će se voditi računa o tzv. životnom ciklusu proizvoda – dizajn, proizvodnja, potrošnja, segregacija i ponovna proizvodnja. Cirkularna ekonomija tiče se svih nas. Primeri cirkularne ekonomije su prodavnice polovne odeće, socijalne ili dobrotvorne prodavnice (charity shop), recikliranje otpada, postavljanje kućnih kompostera, prosleđivanje viškova hrane institucijama koje se bave distribucijom hrane siromašnima, ponovna upotreba flaša za piće - stakla i plastike ili reciklaža ambalažnog otpada.

10. Koje koristi i pretnje za nas i našu zemlju proizilaze iz Zelenog dogovora?

Klimatske promene nesumnjivo predstavljaju ozbiljan izazov, i to ne samo za našu zemlju. One utiču na povećanje prosečne temperature u svetu, što dovodi do topljenja glečera i porasta nivoa vode u morima i okeanima. Pored toga, primećujemo i veći intenzitet vremenskih nepogoda, kao što su uragani, cikloni, suše i poplave.

Koristi za nas, kao i za sve zemlje EU su čist vazduh, čista planeta i mogućnost nesmetanog funkcionisanja u simbiozi sa prirodom.

Promena energetskeg sistema u Poljskoj zahteva velika ulaganja koja iznose stotine milijardi zlotova. Prelazak sa uglja odvijace se u nekoliko faza, kako bi se osigurala profesionalna stabilnost za sve ljude zaposlene u rudarskoj industriji do njihovog penzionisanja, kao i prelazak sa proizvodnje energije i toplote na bazi uglja na izvore bez emisija štetnih gasova, a pre svega na obnovljive izvore energije. Energetsko tržište u Poljskoj mora da se razvija tako da zadovolji rastuću potražnju za električnom energijom i dovede do smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte u atmosferu. Obezbeđivanje energetske sigurnosti u zemlji zahteva značajno povećanje ulaganja u prilagođavanje domaćih energetskeg mreža i same strukture proizvodnje električne energije standardima EU. Neophodno je povećati korišćenje obnovljivih izvora zasnovanih na fotonaponskim sistemima i tehnologiji vetra (u vidu vetroparkova kako na kopnu, tako i na moru). Nažalost, energetski projekti su dugoročni projekti i obično se realizuju više godina, a nestabilno tržište sirovina, teško predvidljiv nivo cena čelika, bakra i drugih građevinskih materijala, plus visoka inflacija koja, između ostalog, utiče i na troškove rada, ne olakšavaju transformaciju energetskeg tržišta u Poljskoj. Pored toga, u energetskoj industriji postoje uobičajene poteškoće sa dostupnošću visokokvalifikovanog osoblja specijalizovanog za konkretne oblasti elektroprivrede.

I pored svih ovih poteškoća, vredi preduzeti korake ka čistom vazduhu još sada, pre nego što bude prekasno.

UNIJA POSLODAVACA VOJVODINE, SRBIJA - IZVEŠTAJ SAVETNIKA O PODRŠCI PREDSTAVNICIMA UDRUŽENJA ZAPOSLENIH I POSLODAVACA U IMPLEMENTACIJI VODIČA U OKVIRU PROJEKTA "LETS GET GREEN"

Unija poslodavaca Vojvodine - partner na EU projektu "Let's get green" me je angažovala kao eksternog stručnjaka za podršku predstavnicima radnika i poslodavaca u implementaciji Evropskog zelenog dogovora u preduzeću kroz korišćenje Vodiča za poslodavce i zaposlene u metalnom sektoru koji je jedan od rezultata ovog projekta.

Sticao sam ekspertizu iz ove oblasti i kao sam poslodavac koji implementira čiste tehnologije u svojoj firmi i kroz svoja angažovanja u projektima iz ove oblasti.

U okviru Let's get green, kao savetnik pružao sam savetodavne usluge o korišćenju mehanizama za uključivanje zaposlenih na nivou kompanije za uspešnu implementaciju Evropskog zelenog dogovora u sektoru metala i čelika ali i u drugim delatnostima. Ova Publikacija, tj. Vodič za poslodavce i zaposlene predstavlja veliki doprinos i od izuzetnog je značaja za širenje svesti i znanja iz ove oblasti kako među poslodavcima tako i među zaposlenima.

Početkom meseca decembra smo objavili ovaj Vodič na fb stranici UPV kao i link ka sajtu projekta.

Ovaj dokument smo delili u našoj organizaciji i u zemljama Balkana: Hrvatskoj, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Albaniji, Severnoj Makedoniji, Grčkoj, Bugarskoj, Sloveniji...

Za istraživanje „Let's get green“ – prikupljanje pitanja o EU Green Deal poslato je ukupno 5 grupnih mailova.

Informacija o projektu poslata je sledećim organizacijama:

1. Srbija:

Unija poslodavaca Srbije

Lokalne kancelarije Unije poslodavaca Ruma, Pančevo, Zrenjanin, Bačka Palanka, Bač

Privredna komora Srbije

Privredna komora Vojvodine

Privredna komora Novog Sada

Savez Samostalnih Sindikata Srbije

Savez Samostalnih Sindikata metalaca Srbije

Savez Samostalnih Sindikata Vojvodine

WITH SUPPORT FROM THE EUROPEAN UNION

Savez Samostalnih Sindikata Novog Sada i opština

Ujedinjeni granski sindikat "Nezavisnost"

Ujedinjeni granski sindikat „Nezavisnost“ – Povereništvo za Vojvodinu

2. Crna Gora

Privredna komora Crne Gore

Unija poslodavaca Crne Gore

Unija Slobodnih sindikata Crne Gore

Savez Sindikata Crne Gore

3. Hrvatska

Hrvatska gospodarska komora

Hrvatska udruga poslodavaca Zagreb

Hrvatska udruga poslodavaca Osijek

Savez Samostalnih Sindikata Hrvatske

Sindikat metalaca Hrvatske

Nezavisni Hrvatski sindikati

4. Bosna i Hercegovina

Privredna komora Federacije Bosne i Hercegovine

Privredna Komora Republike Srpske

Udruženje poslodavaca FBiH

Unija poslodavaca Republike Srpske

Savez sindikata Republike Srpske

Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine

5. Severna Makedonija

Economic Chamber of North Macedonia (Stopanska komora na R. Severna Makedonija)

Federation of Trade Unions of Macedonia (Federacija na sindikatite na R. Severna Makedonija)

Biznis konfederacija na Makedonija

6. Albanija

Chamber of Commerce and Industry of Albania
International Chamber of Commerce in Albania
Council Of Employers Organisation Of Albania
National Chamber of Crafts Albania
Union of Albanian Business (BIZNES ALBANIA)

7. Grčka

Greece Regional Chamber
General Confederation of Greek Workers
Federation of Greek Industries (SEB)

8. Slovenija

Chamber of Commerce and Industry of Slovenia
Employers' Association of Slovenia - ZDS
Zveza svobodnih sindikatov Slovenije (The Association of Free Trade Unions of Slovenia)
KNSS - Neodvisnost

9. Bugarska

Bulgarian Chamber of Commerce and Industry
The Association of the Organizations of Bulgarian Employers (AOBE)
Confederation of Independent Trade Unions of Bulgaria
Sindikata mašinaca Bugarske

10. Turska

Istanbul Chamber of Commerce
Turkish Confederation of Employer Associations (TISK)
Confederation of Turkish Trade Unions
DISK Confederation of Progressive Trade Unions of Turkey
HAK-IS Confederation of Turkish Real Trade Unions

Uradili smo to putem e-pošte slanjem veze do veb stranice projekta ka Vodiču. U zemljama sličnog govornog područja smo prosledili tekst na srpskom ili hrvatskom jeziku. Zamolio sam zatim za povratne informacije i za eventualna pitanja gde bih mogao da posavetujem kako zaposlene tako i poslodavce.

Imao sam i uživo sastanke sa partnerima iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Takođe sam na sastancima u Severnoj Makedoniji i Grčkoj predstavljao ovaj dokument i diskutovali smo na tu temu. U okviru organizacije UPV sam održao sastanak sa poslodavcima gde sam predstavio ovaj Vodič i moguće dalje korake na primeni ovog dokumenta.

Kroz usmenu komunikaciju kao i kroz online pitanja koja su stizala preko linka predviđenog na sajtu projekta, utvrdio sam šta je predmet interesovanja kako poslodavaca tako i sindikalnih organizacija.

Pokazala se velika neinformisanost kako firmi tako i zaposlenih (osim činjenice da su svi čuli za pojam Zeleni dogovor ali bez razumevanja šta on predstavlja). Tako da je osnovno pitanje bilo :

Šta je ideja Zelenog dogovora i kako će uticati na poslovanje privrednih subjekata?

A zatim su pitanja bila iz sledećih oblasti:

1. Koji zakoni regulišu okvir zelene ekonomije u Srbiji?
2. Koji su to fondovi kojima se možemo obratiti radi finansiranja pribavljanja novih čistih tehnologija, oprema, mašina (nacionalni fondovi EU)?
3. Da li postoje programi finansiranja obuke zaposlenih za rad sa novom čistom tehnologijom?
-Da li postoje institucije koje nude ove usluge kroz državne fondove, koje bi mogli poslodavci da koriste za uopštenu edukaciju zaposlenih o samoj tranziciji i važnosti zelene ekonomije?
4. Poslodavci prihvataju da plaćaju takse i namete za tranziciju poslovanja ka zelenoj ekonomiji ali se pitaju da li postoji transparentan način uvida u trošenje i namenu budžetskih sredstava za ove namene...na koji način će moći da vide rezultat/korist izdvajanja svojih sredstava?
5. Da li ću moći da angažujem stručno lice za obuku zaposlenih i na koji način kroz neke fondove?
Kome se obratiti?
6. Da li ću moći da angažujem stručno lice ili organizaciju za što bolje razumevanje celog procesa i potreba firme i radnika?
7. Koju vrstu pomoći će dobiti radnici koji su dugo u ovoj industriji, na kraju dobiju otkaz posle 25godina radnog iskustva?
8. Kome ministarstvu će biti zaduženo za izdavanje digitalnog pasoša proizvoda i koliko će nas to koštati?
9. Kome ćemo moći da se obratimo za potrebe novih dobavljača sirovina?
10. Da li se zna koliki će biti posticaj od strane države za pomoć oko kupovine novih vozila za transport sa nultom emisijom štetnih gasova?
11. Hoćemo li imati pomoć oko pronalaska nove tehnologije koja je idealna za naše potrebe?....

Konstatujem da je najviše pitanja stizalo sa domaćeg područja, a zatim iz bliskog okruženja, što je i normalno s obzirom na položaj i rejting koji Unija poslodavaca Vojvodine ima u svojoj zemlji i regionu.

Vodič je u pravo vreme stigao na implementaciju u Republiku Srbiju.

U poslednje vreme, EU kreće u neviđenu transformaciju privrede prema čistoj tehnologiji koja je najbrže rastući investicioni sektor u Evropi (udvostručila je vrednost samo od 2020. do 2021.). Evropska Unija priznaje da su druge države – Japan, Indija, Velika Britanija, Kanada, SAD, Kina – već odmakle u razvoju i primeni čistih tehnologija i objavljuje nameru da se priključi tom trendu i utvrdi svoje mesto u reglobalizaciji.

Ursula fon der Lajen poslala je poruku biznisima o predvidljivosti i transparentnosti uslova poslovanja u novoj industrijskoj transformaciji Evrope. To je ono što investitori žele da čuju i pomno prate sva tržišta čiste tehnologije, upoređujući vlastite konkurentske sposobnosti.

Evropska Unija navodi ključne sektore za postizanje cilja nulte emisije štetnih gasova (vetar, toplotne pumpe, solarnu energiju, vodonik, skladištenje) i obavezuje se da kompanijama iz tih sektora stvori povoljne uslove za poslovanje – jednostavno i ubrzano izdavanje dozvola, jednostavne modele poreskih olakšica, lakše finansiranje i jednostavniji pristup za mala i srednja preduzeća.

Kapital za industrijsku transformaciju obezbediće se iz budućeg Fonda za suverenitet koji će finansirati strukturna rešenja za povećanje resursa, za ekstremne istraživačke inovacije i strateške industrijske projekte.

A Zakon o kritičnim sirovinama podržavaće zemlje koje su od vitalnog značaja za proizvodnju ključnih tehnologija, kao što su proizvodnja energije vetra i skladištenje vodonika.

Zakon će podstaći preradu sirovina kako bi se rešio problem monopola u proizvodnji litijuma, jer je monopol koji imaju tri države podigao cene i ugrozio konkurentnost.

Uniji će za najavljenju transformaciju trebati ogroman rast veština i kvalifikovanih radnika pa nema dileme da će tržište 27 zemalja i dalje biti magnet za radnu snagu iz najbližeg okruženja.

Od izuzetne važnosti je da je domaća javnost upoznata s evropskim planom jer EU je naš najveći i najvažniji ekonomski partner.

Iako Srbija nije članica EU, evropski plan industrijske tranzicije važan je putokaz za srpske poslovne ljude i radnu snagu.

Naša konkurentna pozicija znatno je manja (jer Srbija nema članstvo u EU), ali to ne znači da preduzeća iz Srbije neće moći da se uključe u novi evropski plan.

Slična situacija je i sa radnom snagom. Industrijska transformacija Evrope biće magnet za stručne i kvalifikovane radnike iz Srbije. To znači da će Srbija imati izazov kako da sačuva svoje kadrove ili će morati da nadoknađuje uvozom radne snage sličnih ili nižih kvalifikacija s bliže ili dalje evropske periferije...

Upravo je ovo rezime najčešćih odgovora i razgovora sa predstavnicima biznis sektora i predstavnicima sindikata u zemlji i okruženju... Većina pitanja se odnosi na mere podrške koje očekuju iz svojih nacionalnih ali i evropskih fondova kako u finansijskom smislu ali i u edukativnom smislu. Stiče se utisak da su ovakve mere podrške nedovoljno transparentne i nedostižne za sve privredne subjekte.